

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМОТ ВО АЗЕРБЕЈЦАНСКОТО И МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО

	Азербејџан	Македонија
Независност	Првата Азербејџанска Демократска Република се конституира на 28 мај 1918 година, претходно е дел од руската империја а потоа од СССР но по 23 месеци истата ќе доживее руска инвазија и ќе стане дел од Советскиот Сојуз од 1920 до 1991	Македонија се конституира во 1944 како дел од СФРЈ, а претходно е дел од отоманската империја. Станува независна во 1991
Територија	86.600 км ² сместена во јужниот дел на кавкаскиот регион а во границите на нејзината територија влегуваат и ескавата Накшиван и спорниот регион Нагорно-Карабах	25.713 км ² 80 Општини
Број на Население	10.067.100	2,022,547
Етнички состав на населението	91.6% се Азербејџанци, 2% се Лезгин, 1.3% се Руси, 1.3% се Ерменци, 1.3% се Талиш, додека остатокот од 2,4% се од друга етничка припадност, како авари (0.6%), турци (0.4%), потоа татари, тати и украини (секоја по 0,3%), сакури, грузијци, евреи, курди (секоја по 0.1%), кризи, удини (секоја по 0.04%) и 0.2% се киналги	64,18% Македонци, 25,17% Албанци, 3,85% Турци, 2,66% Роми, 1,78% Срби, 0,84% Бошњаци, 0,48% Власи и 1,04% други
Уставна идентификација	Во првата глава на уставот (насловена „моќта на народот“) се содржани одредби кои го одредуваат изворот на моќта, суверенитетот, правата за преставување на народот и неговото единство, додека во втората глава се одредуваат фундаментите на државата. Во првиот член од уставот се одредува дека за народ на Азербејџан се сметаат граѓаните на Република Азербејџан кои живеат на и надвор од нејзината територија и кои се подредени на државата и на нејзините права. Членот 5 насловен “Единство на народот“ пак, одредува дека народот на Азербејџан треба да биде здружен и дека претставува основа на државата Азербејџан, која	Граѓаните на Република Северна Македонија, македонскиот народ, дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и други,..

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМОТ ВО АЗЕРБЕЈЏАНСКОТО И МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО

	е заедничка и неделива татковина на сите нејзини граѓани	
Јазици	Статистичките податоци (на ЦИА од 2009 година) регистрираат разноликост и во јазиците кои се користат од страна на населението, која е изразена на следниот начин: 92.5% од населението го зборува азербејџанскиот јазик, 1.4% рускиот јазик, 1.4% ерменскиот јазик и 4.7% зборуваат други јазици	7 од кои 1 службен и други службени 66,49% од населението како мајчин јазик го користи македонскиот јазик, 25,12% албанскиот јазик, 3,55% турскиот јазик, 1,9% ромскиот јазик, 1,22% српскиот јазик, 0,42% босанскиот јазик, 0,34% влашкиот јазик, додека 0,95% од населението како мајчин јазик користи некој друг јазик.
Јазикот во Уставот	уставниот член 21, азербејџанскиот јазик е службен јазик на Република Азербејџан, Републиката гарантира слободна употреба и развој и на другите јазици кои се зборуваат и користат од страна на населението. Поконкретно, Уставот го обезбедува правото да се користи својот роден јазик и правото на образование и извршување на креативна активност на јазикот на кој се посакува (чл.45), како и употреба на јазикот на мнозинското население од одредена област, во правните процедури (член 128).	Официјален е Македонскиот на цела територија и во меѓународните односи, друг службен јазик оној кој е зборуван од населението кое зборува друг јазик и претставува најмалку 20% од населението, како на национално ниво така и во заедниците на локалната самоуправа.
Употреба на јазиците во образов	Членот 7 од Законот за образование пак, одредува дека образованието во образовните институции се одржува на службениот јазик, но во исклучителни случаи (меѓународни спогодби или врз основа на договори со извршните власти) на барање на граѓаните и основачите на образовни институции, образованието може да се одржува и на други јазици во согласност со одредени стандарди и услови.	Во основното образование се учи на својот мајчин јазик, во средно има паралелки на македонски, албански и турски, додека високото образование е на македонски и на албански јазик
Религија	мнозинството на населението во Азербејџан, односно 96.6% е муслиманско (шиити) , 3% се христијани, помалце од 0,1% се припадници на други религии, и исто толкава	64,78% православни христијани, 33,33% муслимани, 0,35% католици, 0,03% протестанти, 1,52% друго

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМОТ ВО АЗЕРБЕЈЦАНСКОТО И МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО

	процентуалност не се поврзуваат со ниедна религија	
Религијата во уставот	Земајќи во предвид дека Уставот одредува дека религијата е одделена од државата (член 18) и ја гарантира слободата на религија, право на самостојно дефинирање на својот став кон религијата, практикување, изразување и ширење на верските убедувања, без да се нарушува јавниот ред и морал, како и забрана за принудно изразување на религијата или извршување на верски ритуали или учество на верски церемонии (член 48), ја оправдува и разноликоста на верските заедници кои се регистрирани на територијата на Азербејџан.	Слободата на вероисповест и слободно и јавно изразување на верата, поединечно или во заедница со други, е загарантирана со член 19 Македонската православна црква, Исламската верска заедница во Македонија, Католичката црква, Евангелско-Методистичката црква, Еврејската заедница и други верски заедници и религиозни групи
Уставни права за еднаквост		-гарантира право на слободно изразување, негување и развивање на својот идентитет и националните особености, а Републиката се обврзува да ја гарантира заштитата на етничкиот, културниот, јазичниот и верскиот идентитет на сите заедници
Промоција на мултикултурализмот Од гореизнесеното може да се заклучи дека уставната норматива во двете држави обезбедува заштита и промоција на мултикултураноста, но и покрај тоа,	Една од изјавите на азербејџанскиот национален лидер Heydar Aliyev е дека: „земјата станува многу помоќна кога соединува повеќе нации, затоа што секоја од нив придонесува до универзалната култура и цивилизација и истиот потенцира дека мултинационалноста на азербејџанското население претставува богатство и вредност која секогаш ќе биде чувана	
Во овој контекст ги набројува следните примери:	1. првиот азербејџански парламент од 1918 година бил составен од членови со различна етничка припадност, од кои во мнозинство Азербјецанци, потоа Ерменци, Руси и по 1 претставник Евреин, Германец, Грузијец и Полјак. 2. Во однос на религиската слобода која се практикува низ целата земја, бројните христијански религии, како и цркви (меѓу кои германско	И во македонскиот случај имаме мешан парламент и специјални правила како Бадинтеровото правило. 2. празници споменици, институции. 3. зачувување на јазиците, и на оние на малцинствата, влашки, ромски итн 4. Комитет за односи помеѓу заедниците како собраниско

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМОТ ВО АЗЕРБЕЈЏАНСКОТО И МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО

	<p>лутеранските изгредена во 1854 и 1899 година) се примери за верска толеранција.</p> <p>3. Кхиналиг селото е населено со етничко малцинство со потекло од жителите на историската Кавкаска Албанија и е единствено во светот по својот јазик, а азербејџанската влада обезбедува зачувување на јазикот како на оваа единствена популација, така и на другите етнички малцинства.</p> <p>4.Меѓународниот центар за мултикултурализам во Баку кој работи на промоција на мултикултурализмот, додека за сите мултикултурни, интер-етнички и религиски прашања постои и специјален советник при Владата</p>	<p>тело и комисии за односи помеѓу заедниците на општинско ниво</p>
<p>во Извештаите, согласно Конвенцијата за заштита на малцинствата, постојано се укажува на одредени недостатоци и се даваат оценки и препораки</p>	<p>1.,„азербејџански мултикултурализам“ се однесува повеќе на меѓународен контекст, од колку на национален, посочувајќи дека повеќе доминира граѓанскиот, отколку етничкиот дискурс, со кој се редуцира можноста на припадниците на националните малцинства да ги изразат сопствените етнички идентитети.</p> <p>Одговор:„азербејџански мултикултурализам,, не е насочен да ја намали способноста за изразување на етничноста на лицата припадници на националните малцинства, туку да гарантира нивно слободно и сигурно живеење во една заедничка географска област.</p> <p>2.Во однос на забелешката „недоволна информираност за прашања што се однесуваат на културата, историја, јазици на националните малцинства во прирачниците и учебниците“, Владата напоменува дека: културата и историјата на сите народи што живеат во Азербејџан се рефлектираат во учебниците за историја и географија на Азербејџан и дека токму ова е причината зошто се развиваат традициите на</p>	<p>1.се даваат препораки кои треба итно да се спроведат, меѓу кои изградба на интегрирано општество и интегрирано и повеќејазично образование, како и учебници со интеркултурна содржина.</p> <p>Одговор: Во однос на овие препораки беше подготвена Национална стратегија за развој на концептот на едно општество и интеркултурализам и се преземаат мерки и активности преточени во закони во насока за создавање на интегриран и мултикултурен образовен систем во согласност со Стратегијата за образование за периодот 2018-2025 и со Стратегијата „Чекор кон интегрирано образование во образовниот систем,,</p>

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМОТ ВО АЗЕРБЕЈЏАНСКОТО И МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО

	мултикултурализмот во земјата, а студентите созреваат како толерантни личности.	
ЗАКЛУЧОК	азербејџанскиот модел на мултикултурализам се промовира како толерантен, истражувањето покажа дека во азербејџанскиот случај уставот се заснова на граѓанскиот принцип, се гарантираат права за верска слобода и развој на другите јазици и паралелно се работи на развој на мултикултурализмот. Прашањето е дали истиот е нешто повеќе од македонскиот. Одговорот би бил не, затоа што и во двата случаи се почитува верската, јазичната и културна различност.> со таа разлика што.	Во однос на македонскиот случај, иако уставот ги задоволуваше меѓународните стандарди, се покажа неопходно дека во уставот националниот принцип треба да се замени со граѓанскиот, а истовремено преку други уставни измени, да се одрази и промовира мултикултуралноста што значи изразување, потенцирање и развивање на различностите. во македонскиот модел има подетално расчленување на различностите. На пример, Законот одредува во која општина, во кои институции, за која цел, кој јазик се зборува. Потоа кое знаме каде се истакнува, кој празник од кој се празнува, кои ученици во која смена одат во училиштата, итн. Постои расчленување и сегрегација на општеството уште повеќе ги разделува луѓето и креира паралелни светови , која денес преку политики на интеркултурализам се прават обиди да се надминат.
Не/Единствен национален идентитет		Закон за употреба на знамињата на заедниците во Македонија, Закон за употреба на јазиците се предвидува дека книжните и кованите пари, како и поштенските марки ќе содржат симболи што го претставуваат културното наследство на граѓаните што го зборуваат македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните.
Инструменти за единство		Во однос на промоцијата на различноста беше донесен и Закон за измена на Законот за празниците на Република

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМОТ ВО АЗЕРБЕЈЏАНСКОТО И МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО

		<p>Македонија, со кој се воведоа нови празници. Така на пример покрај државните празници, празници на републиката се православните Божиќ и Велигден и исламскиот Рамазан Бајрам; потоа празници кои ги слават само за православните верници (Бадник, Водици, Велики петок пред Велигден, Голема Богородица, Духов ден) празници кои ги славата католиците (Првиот ден на Божиќ, Вториот ден на Велигден, Празникот на сите светци), празник кој го слават муслиманите (Курбан Бајрам) и празникот на евреите (Првиот ден на Јом Кипур). Покрај овие, секоја од немнозинските заедници имаат свој празник во кои спаѓаат: Денот на албанската азбука, Денот на настава на турски јазик, Свети Сава, Меѓународниот ден на Ромите, Националниот ден на Власите и Меѓународниот ден на Бошњациите</p>
<p>Конститутивен елемент (граѓански) 1.нема етничка идентификација-цело население 2.етничка обоеност на граѓаните на МК</p>	<p>Тргувајќи од конститутивниот елемент на државата и во двата случаи, уставот се заснова на граѓанскиот принцип иако во папуановагвинејскиот случај за конституент на државата се користи терминот народ, додека во македонскиот случај тоа се граѓаните на Македонија, односно народи и делови од народи. Разликата е во тоа што во првиот случај не постои етничка идентификација на народот и оттука под терминот народ се подразбира целото население на државата, без да се истакнува нивната етничка разноликост. Земајќи ја во предвид бројноста на етничките заедници, односно племиња и кланови, горенаведеното е и разбирливо. Во однос на македонскиот случај имаме основа на граѓански принцип кој сепак етнички е обоен. Преку содржината на Преамбулата всушност се уочува која е етничката припадност на граѓаните на Македонија.</p>	
<p>Големината на различните етнички заедници</p>	<p>Во македонскиот случај најголемата етничка заедница е македонскиот народ, додека другите помали заедници се дефинираат како делови од народи. Потоа, доколку како основни елементи за дефиниција за етничка група ги земеме етничкото потекло, религијата, културата, јазикот во Македонија уставно се разликуваат 7 етнички групи, но земјаќи во предвид дека еврејската заедница е споменета во членот 19 од Уставот, а покрај ова законот за празници одредува празник и за евреите, на овој етнички диверзитет може да се додадат и самите евреи, како и египќаните и други етнички заедници кои живеат во Македонија.</p>	

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМОТ ВО АЗЕРБЕЈЏАНСКОТО И МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО

<p>Јазикот</p>	<p>Во однос на големината на заедниците во Македонија, пописот ја покажа големината на секоја заедница, а амандманите од 2001 година во Уставот го воведоа терминот немнозински заедници со која се прави дистинкција помеѓу македонците кои се најбројни и останатите. Помеѓу немнозинските заедници пак има поделба и врз основа на јазикот (најмалку 20% и помалку од 20%, како што е погоре објаснато). Во македонскиот случај имаме еден официјален јазик на државата и за меѓународните односи, додека втор службен јазик е оној кој е зборуван од најголемата немнозинска заедница (албанскиот) како што тоа го уредува законот, додека останатите јазици може да бидат службени, онаму каде се зборувани од најмалку 20% од граѓаните. <u>Тенденцијата е промовирање и поширока употреба на сите јазици кои се зборувани од страна на населението како во образованието така и во јавните институции на локално ниво.</u></p> <p>Разликата во двата случаи се однесува на тоа што во македонскиот случај, службеноста на јазиците на сите уставно признаени немнозински заедници е уставно и законски уредена,</p>
<p>Религија</p>	<p>И во двата случаи уставното уредување дозволува слободно пропагирање и практикување на верата, со тоа што во папуановагвинејскиот случај Христијанството е верата која се промовира, додека во македонскиот случај заради различната верска припадност на населението, амандманите од 2001 покрај Православната црква која има најмногу верници ги споменува и другите верски заедници, со што го промовира мултиконфесионалниот карактер на населението.</p>
<p>Промоција на диверзитетот</p>	<p>Во однос на промоција на различноста во јавната сфера и во двата случаи имаме примери кои јасно ја одразуваат мултикултурната карактеристика на општеството. Во македонскиот случај тоа се одразува преку истакнување на македонското знаме кое е државно знаме и знамињата и симболите на етничката заедница во општините каде се мнозинство, преку употреба на јазикот на немнозинските јазици во институции, документи, постапки, како и во образованието.</p> <p>Во однос на ваквото отсликување на културниот диверзитет од неодамна во Македонија со Законот за употреба на јазиците се воведоа член со кој се одредува дека бакнотите и поштеските марки ќе содржат симболи кои претставуваат културното наследство покрај на македонците и на албанците.</p>
<p>заклучок</p>	<p>Во македонскиот случај, инсистирањето на службена употреба на сите јазици на заедниците, ако се спореди со папуановагвинејскиот случај, е далеку од практично. Посебноста може да се промовира во приватната сфера, додека во јавната сфера би било подобро доколку се водиме од практичноста. Употребување на сите јазици во јавната сфера го разчленува и фрагментира општеството, а тоа води, како</p>

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМОТ ВО АЗЕРБЕЈЏАНСКОТО И МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО

		<p>до отежнување во целата администрација, така и до меѓусебно оддалечување. Друга одлика која го прави македонското општество уште порасчленето е службената употреба на симболи кои го одразуваат идентитетот на заедниците. Употреба на одредени делови од територијата на Македонија, на знамиња на заедниците кои се воедно државни знамиња на други држави, не допринесува до градење на заеднички идентитет, туку само ја нагласува различноста и одвоеноста на едни од други. За жал македонскиот случај сеуште претставува пример на поделено општество во кое ниту постојат политики за изградба на заеднички идентитет, ниту „Единство во различноста,,. Папуа Нова Гвинеја е добар пример дека различноста не мора да биде промовирана во јавната сфера или да биде службена, за да преживее и да претставува конститутивен елемент на државата.</p>